

VSE O POPKU

Za popkavnico, ki otrokovo življenje v trebuščku povezuje z vašim, bo za vedno ostala simpatična brazgotinica, ki ji pravimo popek.

Popkavnica

Popkavnica običajno meri od 50 do 55 centimetrov in ima premer centimeter in pol. To pomeni, da je dovolj dolga, da se lahko otrok v trebuščku dobro giblje, pri čemer je v veliko pomoč seveda tudi plodovnica. Včasih se zgodi, da se popkavnica ovije okrog otrokovega vratu, vendar to ni nujno razlog za skrb – ravno zaradi plodovne vode, ki skrbi, da v trebuščku ni nič stisnjeno. Težava običajno nastane le, če je plodovnice premalo ali se popkavnica ovije okoli vratu dvakrat ali celo trikrat, kar pomeni, da je treba pri porodu najprej

poskrbeti za otrokovo varnost.

Popkavnica ima posebno membrano, ki izmenjuje tekočine. V popkavnici sta običajno dve arteriji in vena, ki skrbijo za dotok kisika ter hranil do otroka in odtok ogljikovega dioksida ter odpadnih snovi. Žile v popkavnici so dobro zavarovane z žolco, ki je nekakšna »blazinica« in blaži pritiske nanje, zato tudi če pride na popkavnici do vozla (kar je izjemno redko) običajno ni težav.

Resnejše težave s popkavnico imata lahko dvojčka, ki se razvijata v istem ovoju, kar pa

se zgodi izjemoma. Pri njiu bi se lahko popkavnici zapletli, zato ginekologi že na začetku nosečnosti z dvojčki s pomočjo ultrazvoka ugotovijo, ali je med dvojčkoma membrana ali je morda ni.

Težave so tudi s prekratko popkavnico, ki med porodom ovira otrokov spust v porodni kanal.

Ko odteče plodovnica ...

Vse nosečnice v šoli za starše učijo, da morajo takrat, ko jim odteče voda, mirovati in poklicati rešilni avtomobil. Kadar se otrokovi ovoji razpočijo in plodovnica odteče, lahko namreč popkavnica izpade, kar je najpogostejše, če je otrok v prečni ali medenični legi. Kadar je vodilni del glavnica, so možnosti izpada popkavnice precej manjše, saj glavnica dobro zapira vhod v porodni kanal. Če popkavnica izpade, lahko vodilni del otroka pritisne nanjo, kar pomeni, da do otroka ne prihaja več dovolj kisika. Zato je v takšnem primeru mimo ležanje in

čakanje na rešilni avtomobil izjemno pomembno – med ležanjem je najmanj možnosti pritiska na popkavnico. Če ob prihodu v porodnišnico ginekolog ugotovi, da je popkavnica izpadla, je potreben hiter porod s carskim rezom.

Porod

Ob porodu se popkavnica stisne s sponkami, nato se popkavnica med njima prereže. Zanimivo je, da v popkavnici ni prav nobenih živcev. To je tudi razlog, da prereza popkavnice ob rojstvu ne čutila ne mati ne dojenček, zato ni razloga za strah – očka ali drug spremljevalec poroda lahko popkavnico prereže takoj, ko ta preneha utripati. Če sta se starša odločila za odvzem matičnih celic iz popkavnice, se to naredi takoj po rojstvu otroka. Tudi to je neboleča, shrani pa se kri, ki jo sicer zavržejo.

Po porodu se žile popkavnice močno skrčijo, dodatne krvavitve ter morebitne okužbe se preprečujejo s sponko in morda tudi vrvice. Km se premaže s hipermanganom,

Le dve žili v popkavnici?

Čprav naj bi bili v popkavnici dve aorti in vena, se zgodi, da se z ultrazvokom ugotovi prisotnost samo dveh žil. Bodoče mamice se ob tem pogosto zelo prestrašijo, saj bi lahko to pomenilo, da ima otrok tudi druge težave, vendar je panika odveč. Redni in natančni pregledi v večini primerov pokažejo, da je z dojenčkom vse v redu. Večina se jih rodi brez kakšnih koli težav, le pri manjšem deležu sta dve žili v popkavnici tudi pokazatelj genskih napak, težav s srčkom in podobno.

Kaj so matične celice?

Matične celice so bogastvo, ki se skriva v krvi popkavnice in posteljice. So najbolj regenerativne in vitalne celice v človeškem organizmu. Njihova prva neverjetna lastnost je, da se lahko v nedogled delijo in množijo, druga pa, da so še nedefinirane. Iz njih lahko nastanejo katere koli telesne celice – zato so matične celice primerne za zdravljenje več kot 70 bolezni, v prihodnosti pa verjetno še več.

nato pa očisti s 70-odstotnim alkoholom. Nega poteka po načelu odprtosti, da se krn čim prej posuši in odpade.

Popek

Z »napakami«

Pri »napakah« popka oziroma trebušne stene jih je nekaj, ki niso tako hude, na primer kožni popek (nekaj centimetrov popkovine prekriva koža) ali amnionski popek, kjer prehaja amnion na trebušček. Pogosta in običajno neproblematična je tudi popkovna kila.

Večja težava je omfalokela, kjer na mestu popka trebušna stena ni zaprta in skozi njo gledajo trebušni organi, ter gastroshiza, kjer je popek sicer lep, vendar je trebušna stena odprta v bližini. Lahko se pojavi perzistentni omfaloenterični duktus, ko se v predelu popka izloča blato, ali fistula urahusa, kjer v predelu popka izhaja seč. V vseh teh primerih je potrebno kirurško zdravljenje, s katerim imajo na našem kliničnem centru precej dobre izkušnje.

Nega novorojenčkovega popka

- Dokler novorojenčku krn popka ne odpade ter se popolnoma ne osuši in zaceli, ga nikar ne kopajte, temveč umivajte s pomočjo gobe ali krpice. Krn popka vedno temeljito popivajte s suho krpico in osušite.
- Kadar novorojenčka previjate, s spodnjega dela krna nežno, a temeljito očistite vlažno umazanijo. Pomagajte si z vatirano paličico in včasih z alkoholom, ki dodatno suši.
- Krn popka se bo hitreje posušil in odpadel, če bo dovolj na zraku – torej naj bo otrok tudi kdaj brez pleničke.
- Da plenicca ne bi dražila krna, njen zgornji del zavijajte navzdol ali pa vanj na predelu popka zarezite ter ga tako znižajte. Ko previjate dečka, mu penis vedno obrnite navzdol, da ne bi urin iz

Popkovna kila

Ko se fetus razvija, je njegov trebušček najprej odprt in trebušni organi se razvijajo zunaj njegovega telesa. Pred zaključkom prvega trimesečja se pomaknejo v trebušček, v katerem se ta odprtina zapre, saj trebušne mišice rastejo in se sklenejo na sredi trebuščka. Ko pa se manjši del črevesja ne pomakne popolnoma navznoter in obroč ne zapre v celoti, govorimo o popkovni kili. Zdravnik oceni popkovno kilo tako, da jo otipa s prstom.

Manjše popkovne kile se zaprejo že do starosti enega leta, druge kasneje, redko pa je potrebna kirurška pomoč. Kot zanimivost še to: popkovna kila ob rojstvu naj bi bila eden izmed razlogov, da imajo nekateri ljudje »zunanj« oziroma izbočen popek.

pleničke uhajal vse do popka.

- Pustite krn, da odpade sam. Tudi takrat, ko se drži le še s tanko nitjo, naj vas ne premaga želja, da bi bili pri tem v pomoč.

Če se popek okuži

Granulom popka je posledica okužbe popka, ki jo najpogosteje povzročijo stafilokoki in zaradi katere se razraste divje tkivo, ki ga je treba namazati s srebrom nitratom.

Omfalitis je vnetje, ki prizadene kožo in podkožje okoli popka, povzročitelj pa je najpogosteje stafilokok. Zdravi se lokalno ter sistemsko z antibiotiki.

Kdaj vas upravičeno skrbi, da so s popkom težave?

- Kadar se okoli

novorojenčkovega popka zariše rdeč obroč ter ima vonj po ribah ali pa kadar iz krna izteka rumena sluz, gre lahko za vnetje.

- Kadar se okoli popka pojavi rdečina in niste prepričani, ali bi lahko bilo vnetje ali je koža zgolj nadražena, označite pordelo območje s kulijem. Otroka ne zavijte v plenico, da ne bi dražili območja popka, ter čez čas preverite, ali je rdečina izginila (in jo je povzročilo le draženje) ali se je celo razširila – takrat gre za vnetje.
- Včasih lahko iz popka priteče kapljica krvi, kar je normalno. Če se krvavitev ne zaustavi, tudi če jo skušate zaustaviti z rahlim pritiskom, peljite otroka k zdravniku.

Izabela Kovič
Foto: UN